

Streszczenie pracy doktorskiej

Innowacyjne metody nauczania a poziom wiedzy religijnej. Badania empiryczne młodzieży licealnej

mgr lic. Dominika Muńko

Rozprawa doktorska podejmuje problematykę poziomu wiedzy religijnej młodzieży licealnej po zastosowaniu innowacyjnych oraz tradycyjnych metod nauczania. Praca ma charakter interdyscyplinarny. Korzysta z dorobku: pedagogiki religii, teologii, katechetyki, dydaktyki religii, psychologii rozwojowej oraz poznawczej. Jej nowatorskość polega na zbadaniu i opisie innowacyjnych metod nauczania, nigdy dotąd nie eksplorowanych ani na gruncie dydaktyki polskiej, ani międzynarodowej.

Celem dysertacji jest prezentacja problematyki innowacyjnych metod nauczania, takich jak: przyspieszone czytanie ze zrozumieniem, notowanie nielinearne oraz mnemotechniki w kontekście przekazywania wiedzy religijnej; empiryczna weryfikacja sformułowanych problemów badawczych oraz wyciągnięcie pragmatycznych wniosków dla nauczycieli przekazujących wiedzę religijną, po to aby czynić ten proces, jak najbardziej efektywnym w wymiarze kognitywnym właśnie.

Praca ma charakter teoretyczno – empiryczny. Rozdziały od pierwszego do czwartego poświęcone zostały analizom teoretycznym, zaś rozdziały piąty i szósty przeprowadzonym analizom statystycznym wyników badań własnych oraz na tej podstawie sformułowanym wnioskowi dydaktycznym. Rozdziały teoretyczne prezentują wyjaśnienia dotychczasowej wiedzy teoretycznej dotyczącej podejmowanych w monografii zagadnień. W celu zebrania danych niezbędnych do weryfikacji hipotez badawczych autorka przeprowadziła badanie *quai* – eksperymentalne, w którym wykorzystano autorski projekt badawczy. Praca podsumowana jest dyskusją uzyskanych wyników oraz propozycjami ich implementacji do dydaktyki nauczania religii.

Rozdział pierwszy to kompleksowa analiza teoretyczna pojęcia adolescencji. W tej części rozprawy zaprezentowano definicyjną ewolucję pojęcia dorastania. Kolejne części rozdziału odnosiły się do zadań adolescencji oraz ogólnej charakterystyki przemian, jakie w tym okresie życia zachodzą w sferze biologicznej, społecznej i poznawczej.

Rozdział drugi poświęcony został konceptualizacji wiedzy religijnej. Aby mogła być ona jak najbardziej holistyczna rozdział rozpoczęty został od analizy definicyjnych ujęć wiedzy, po to, aby ich kontekście ukazać specyfikę wiedzy religijnej. Stanowi ona komponentę religijności, której dynamiczny rozwój przypada na okres adolescencji, pomagając młodym ludziom w poszukiwaniu odpowiedzi na najbardziej egzystencjalne pytania. Dlatego właśnie w dalszej części rozdziału omówiono psychospołeczne uwarunkowania religii, poznania religijnego oraz wiedzy religijnej, aby finalnie w ostatniej części rozdziału, skupić się na znaczeniu wiedzy religijnej w okresie dorastania i kształtowania się religijności młodzieży.

W rozdziale trzecim podjęta została próba eksplikacja pojęcia innowacyjności w ujęciu pedagogicznym, tak więc część pierwsza przedstawia podłoże teoretyczne fenomenu innowacji, dzięki któremu łatwiej zaprezentować ich istotę oraz cele w działaniach dydaktycznych. Przedostatni podrozdział stanowi omówienie rodzajów innowacji pedagogicznych, a ostatni prawne konteksty realizowania tego rodzaju działalności w oświacie.

Rozdział czwarty można określić jako kluczowy w kontekście niniejszej pracy, ponieważ dotyczy prezentacji kluczowych zagadnień, tj. innowacji pedagogicznych, które poddane zostały weryfikacji eksperymentalnej. Należą do nich: notowanie nieliniowe, zwane także nieliniowym, mapą myśli lub *mind mapą*; Łańcuchowa Metoda Zapamiętywania należąca do rodziny tzw. mnemotechnik, oraz przyspieszone czytanie ze zrozumieniem. Każda ze wspomnianych metod nauczania została omówiona i scharakteryzowana, także w kontekście jej edukacyjnej funkcjonalności oraz opisana z uwzględnieniem procesów poznawczych, które uruchamiają tj. kodowania elaboracyjnego oraz podwójnego kodowania, a które to podnoszą skuteczność procesu przyswajania treści, co udowodnione zostało przez wspomnianych w rozdziale psychologów poznawczych.

Rozdział piąty to charakterystyka metody badawczej. Zawiera prezentację przedmiotu i celu badań, sformułowanych problemów i hipotez badawczych, opis zastosowanej procedury quasi-eksperymentalnej oraz podjętych metod analizy statystycznej. Podstawowym celem pracy była weryfikacja poziomu wiedzy religijnej młodzieży licealnej po zastosowaniu tradycyjnych, tj. podawczych oraz innowacyjnych metod nauczania. W celu odpowiedzi na postawione w rozprawie pytania przeprowadzono quasi-ekperyment, w którym wzięło udział 408 uczniów liceum. W celu pozyskania danych dotyczących badanego zagadnienia skonstruowano i wykorzystano autorską procedurę badawczą.

Rozdział szósty poświęcony został prezentacji i dyskusji wyników badań oraz wnioskom praktycznym wraz z próbą wskazania sposobów praktycznej implementacji innowacyjnych metod nauczania będących treścią badań i rozprawy, do dydaktyki nauczania religii.

Pozostałe elementy strukturalne pracy to: wstęp, zakończenie, streszczenie w języku polskim oraz angielski, bibliografia oraz aneksy.

30. 09. 2022.

Dominika
Muniko